

**VENÄJÄN
LAKKOTILASTOSTA ¹¹⁷**

Kirjoitettu vuoden 1910 lopulla

*Julkaistu joulukuussa 1910 ja
tammikuussa 1911 „Mysl“ aika-
kauslehten 1. ja 2. numerossa.
Allekirjoitus: V. Iljin*

*Julkaistaan aikakauslehten
tekstin mukaan*

I

Kirjallisuudessamme on jo monta kertaa pantu merkille kauppaja- ja teollisuusministeriön tunnetut julkaisut „Tilastoa tehdastyöläisten lakoista” kymmenvuotiskaudelta 1895—1904 ja vuosilta 1905—1908. Näihin julkaisuihin koottu aineisto on niin rikasta ja arvokasta, että sen täydelliseen tutkimiseen ja kaikinpuoliseen käsittelyyn tarvitaan vielä hyvin paljon aikaa. Mainitussa julkaisussa suoritettu käsittely on vasta työn alkua, joka ei ole läheskään eikä läheskään riittävää. Tässä kirjoituksessa aiomme tutustuttaa lukijoita erään yksityiskohtaisempaa käsittelyä tavoittaneen kokeilun alustaviin yhteenvetoihin, lykäten asian täydellisen esityksen toiseen kertaan.

Ennen kaikkea on tullut täydellisesti todetuksi se tosiasia, että Venäjällä vuosina 1905—1907 olleet lakot ovat ilmiö, jollaista maailmassa ei ole enemmin nähty. Tässä tiedot lakkolaisten luvusta tuhansissa eri vuosina eri maissa:

	Venäjä	Amerikan Yhdys- vallat	Saksa	Ranska
Keskimäärin vuosina 1895—1904	43	} 660 527 438 enimmäismäärä viidentoista vuoden ajalta, vv. 1894—1908		
vuonna 1905	2,863			
„ 1906	1,108			
„ 1907	740			
„ 1908	176			
„ 1909	64			

Kolmivuotiskausi 1905—1907 eroaa räikeästi kaikista muista. Näiden kolmen vuoden aikana oli lakkolaisten vähimmäismäärä Venäjällä suurempi sitä enimmäismäärää, mihin maailman pisimmälle kehittyneissä kapitalistisissa

maissa on joskus päästy. Tämä ei tietenkään merkitse, että Venäjällä työläiset olisivat kehittyneempiä tai voimakkaampia kuin Länessä. Mutta se merkitsee, ettei ihmiskunta ole tähän saakka vielä tiennyt, minkä energiamäärän teollisuusproletariaatti *kykenee* tällä alalla kehittämään. Tapahtumien historiallisen kulun omalaatuisuus ilmeni siinä, että tämän kykeneväisyyden likimääräiset mittasuhteet tulivat ensi kerran näkyviin eräässä takapajuisessa maassa, joka elää vielä porvarillisen vallankumouksen aikaa.

Selvittääksemme itsellemme, kuinka Venäjällä saattoi olla näin suuri lakkolaisten määrä, vaikka tehdastyöläisten lukumäärä on Länsi-Eurooppaan verrattuna pieni, on otettava huomioon lakkojen *toistuminen*. Tässä on numerotiedot toistuneista lakoista vuosittain, huomioiden lakkolaisten lukumäärän ja työläisten lukumäärän välisen suhteen:

Vuodet	Lakkolaisten lukumäärän prosenttisuhte työläisten yleiseen lukumäärään	Toistuneiden lakkotapausten lukumäärän prosenttisuhte lakkojen yleiseen lukumäärään
1895—1904	1,46%—5,10%	36,2%
1905	163,8	85,5
1906	65,8	74,5
1907	41,9	51,8
1908	9,7	25,4

Tästä näemme, että kolmivuotiskausi 1905—1907, joka on erikoinen lakkolaisten yleisen lukumäärän kannalta, on erikoinen myös lakkojen toistumisen tiheyden kannalta ja lakkolaisten lukumäärän ja työläisten yleisen lukumäärän prosentuaalisen suhteen kannalta.

Tilastoista löydämme myös todelliset numerot niiden laitosten lukumäärästä, joissa on ollut lakkoja, ja lakkoihin osallistuneiden työläisten lukumäärästä; tässä nuo numerotiedot vuosittain:

	Lakkolaisia lakonalaisten laitosten työläisten yleisestä lukumäärästä prosentteissa
10 vuodessa (1895—1904) yhteinelaskettuna	27,0%
vuonna 1905	60,0
" 1906	37,9
" 1907	32,1
" 1908	11,9

Tämäkin taulukko, samoin kuin edellinen, osoittaa, että lakkolaisten lukumäärän väheneminen vuodesta 1906 vuoteen 1907 on ylipäänsä *paljon heikompaa* kuin vuodesta

1905 vuoteen 1906. Alempana saamme nähdä, että eräillä tuotannon aloilla ja eräillä seuduilla vuodesta 1906 vuoteen 1907 ei ilmene lakkoliikkeen lamaantumista, vaan voimistumista. Alustavasti huomautamme, että lääneittäin ryhmitellyt numerotiedot todella lakkoihin osallistuneiden työläisten lukumäärästä tuovat näkyviin seuraavan mielenkiintoisen ilmiön. Lakkoihin osallistuneiden työläisten prosenttiluku pieneni vuodesta 1905 vuoteen 1906 useimmissa lääneissä, joissa teollisuus on kehittynyt; mutta on eräitä läänejä, joissa tämä prosenttiluku *kasvoi* vuodesta 1905 vuoteen 1906. Ne ovat, niin sanoaksemme, vähimmin teollistuneita, syrjäisimpiä läänejä. Niihin kuuluvat esimerkiksi kaukaisen pohjolan läänit: Arkangelin lääni (11.000 tehdastyöläistä: v. 1905 osallistui lakkoihin 0,4 prosenttia työläisistä; v. 1906 — 78,6 prosenttia), Vologdan lääni (6.000 tehdastyöläistä; samoina vuosina 26,8 pros. ja 40,2 pros.), Anuksen lääni (1.000 tehdastyöläistä; 0—2,6 pros.); edelleen Mustanmeren lääni (1.000 tehdastyöläistä; 42,4 pros.— 93,5 pros.); Volganvarren lääneistä Simbirskin lääni (14.000 tehdastyöläistä; 10,0 pros.— 33,9 pros.); keskisen maanviljelysalueen lääneistä Kurskin lääni (18.000 tehdastyöläistä; 14,4 pros.— 16,9 pros.); itäisestä reuna-alueesta Orenburgin lääni (3.000 tehdastyöläistä; 3,4 pros.— 29,4 pros.).

On selvää, mikä merkitys on lakkojen osanottajien prosenttiluvun suurenemisella näissä lääneissä vuodesta 1905 vuoteen 1906: vuonna 1905 ei aalto ehtinyt vyöryä niihin saakka, ne alkoivat tulla mukaan liikkeeseen vasta sen jälkeen, kun edistyneemmät työläiset olivat vuoden ajan käyneet taistelua, jollaista ei oltu nähty ennen maailmassa. Alempana joudumme monta kertaa tekemisiin tämän, tapahtumien historiallisen kulun ymmärtämiselle erittäin tärkeän, ilmiön kanssa.

Ja päinvastoin vuodesta 1906 vuoteen 1907 lakkojen osanottajien prosenttiluku suurenee eräissä teollisesti varsin kehittyneissä lääneissä, kuten esimerkiksi Pietarin läänissä (v. 1906 68,0 prosenttia, v. 1907 85,7 prosenttia, t.s. miltei yhtä paljon kuin v. 1905: 85,9 prosenttia), Vladimirin läänissä (37,1 pros.— 49,6 pros.), Bakun läänissä (32,9 pros.— 85,5 pros.), Kievin läänissä (10,9 pros.— 11,4 pros.) ja eräissä muissa lääneissä. Kun siis siinä, että lakkolaisten prosenttiluku suureni vuodesta 1905 vuoteen

1906 eräissä lääneissä, havaitsemme työväenluokan jälkijoukon, joka taistelun voimakkaimman kehityksen hetkellä oli myöhässä, niin tämän prosenttiluvun suureneminen eräissä muissa lääneissä vuodesta 1906 vuoteen 1907 tuo esiin työväenluokan etujoukon sen pyrkiessä nousemaan uudelleen taisteluun ja ehkäisemään alkaneen perääntymisen.

Tämän oikean johtopäätöksen täsmällistämiseksi esitämme absoluuttiset numerot työläisten lukumäärästä ja lakkojen todellisten osanottajien lukumäärästä edellisissä ja jälkimmäisissä lääneissä.

Läänit, joissa lakkoihin osallistuneiden työläisten % kohosi vuodesta 1905 vuoteen 1906			
Näiden läänien lukumäärä	Tehdastyöläis- ten lukumäärä niissä	Lakkoihin todella osallistuneiden työläisten lukumäärä v. 1905	Lakkoihin todella osallistuneiden työläisten lukumäärä v. 1906
10	61.800	6.564	21.484

Lääniä kohti tulee keskimäärin 6.000 tehdastyöläistä. Lakkoihin todella osallistuneiden työläisten lukumäärän suureneminen tekee kaikkiaan 15.000.

Läänit, joissa lakkoihin osallistuneiden työläisten % kohosi vuodesta 1906 vuoteen 1907			
Näiden läänien lukumäärä	Tehdastyöläis- ten lukumäärä niissä	Lakkoihin todella osallistuneiden työläisten lukumäärä v. 1906	Lakkoihin todella osallistuneiden työläisten lukumäärä v. 1907
19	572.132	186.926	285.673

Lääniä kohti tulee keskimäärin 30.000 tehdastyöläistä. Lakkoihin todella osallistuneiden työläisten lukumäärän suureneminen tekee 100.000, mutta jos Bakun läänin naftateollisuustyöläiset, joita ei otettu laskuihin vuonna 1906 (luultavasti korkeintaan 20.000—30.000), jätetään laskuista pois, niin se tekee noin 70.000.

Näissä numerotiedoissa tulee selvästi esiin jälkijoukon osuus vuonna 1906 ja etujoukon osuus vuonna 1907.

Voidaksemme tehdä tarkempia päätelmiä näistä mittasuhteista, on otettava numerotiedot Venäjän alueiden mukaan ja verrattava lakkolaisten lukua tehdastyöläisten lukuun. Tässä taulukko noista numerotiedoista:

Tehdasteollisuus- alueet	Tehdastyö- lukumäärä 1905 (tuhansissa)	Lakkolaisten lukumäärä (tuhansissa) vuosina				
		1895—1904 yhteensä	1905	1906	1907	1908
I. Pietarin	298	137	1.033	307	325	44
II. Moskovan	567	123	540	170	154	28
III. Varsovan	252	69	887	525	104	35
IV—VI: Kievin, Vol- ganvarren ja Harkovin	543	102	403	106	157*	69*
<i>Yhteensä</i>	1.660	431	2.863	1.108	740	176

Eri alueiden työläisten osallistuminen liikkeeseen ei ole ollut tasasuhtaista. Yhteenlaskettuna 1.660.000 työläistä on antanut 2.863.000 lakkolaista, t.s. 164 lakkolaista kutakin sataa työläistä kohti eli toisin sanoen vähän yli puolet työläisistä olivat v. 1905 lakossa keskimäärin kaksi kertaa. Mutta nämä keskiluvut hämäävät sen jyrkän eron, joka on toisaalta Pietarin ja Varsovan alueiden ja toisaalta muiden alueiden välillä. Pietarin ja Varsovan alueilla yhteensä on $\frac{1}{3}$ tehdastyöläisten kokonaisluvusta (550.000 1.660.000:sta), mutta lakkolaisia ne antoivat $\frac{2}{3}$ lakkolaisten kokonaisluvusta (1.920.000 2.863.000:sta). Näillä alueilla oli jokainen työläinen v. 1905 lakossa keskimäärin miltei 4 kertaa. Muilla alueilla tulee 1.110.000 työläistä kohti 943.000 lakkolaista, t.s. suhteellisesti neljä kertaa vähemmän kuin kahdella yllämainitulla alueella. Tästäkin jo näkyy, kuinka virheellisiä ovat likvidaattoriemme toistelemat liberaalien väitteet, että työläiset muka yliarvioivat voimansa. Päinvastoin, tosiasiat osoittavat, että he aliarvioivat voimansa, koska eivät käyttäneet niitä täydellisesti. Jos lakkotaistelu (puhutte tässä ainoastaan tästä yhdestä taistelumuodosta) olisi ollut kautta koko Venäjän yhtä voimakasta ja sisukasta kuin Pietarin ja Varsovan alueilla, niin lakkolaisten yleinen lukumäärä olisi ollut *kaksi kertaa suurempi*. Tämä sama johtopäätös voidaan toisin sanoen ilmaista näin: työläiset saattoivat arvioida tällä liikkeen alalla ainoastaan puolet voimistaan, sillä toista puolta he eivät

* Nämä numerot eivät ole täysin verrattavissa edellisten vuosien numerotietoihin, sillä nafta-alueiden työläiset on otettu laskuihin ensi kerran v. 1907. Lisä tekee luultavasti korkeintaan 20.000—30.000.

vielä käyttäneet hyväkseen. Maantieteellistä kieltä käyttäen: länsi ja luode olivat jo heränneet, mutta keskus, itä ja etelä olivat vielä puolinukuksissa. Kapitalismin kehitys tekee joka päivä jotain myöhästyneiden herättämiseksi.

Seuraava tärkeä johtopäätös alueittain ryhmitellyistä numerotiedoista on se, että vuodesta 1905 vuoteen 1906 liikkeen lamaan tuminen oli yleistä, joskaan ei tasaista; vuodesta 1906 vuoteen 1907, jolloin lamaan tuminen oli tavattoman suurta Varsovan alueella ja varsinkin vähäistä Moskovan, Kievin ja Volganvarren alueilla, havaitsemme *nousua* Pietarin ja Harkovin alueilla. Se merkitsee, että kyseisellä väestön tieto- ja valmennustasolla tämä tarkasteltavana oleva liikkeen muoto oli vuonna 1905 käytetty loppuun; koska yhteiskunnallis-poliittisen elämän objektiiviset ristiriidat eivät olleet hävinneet, olisi liikkeen muodon pitänyt vaihtua korkeampaan muotoon. Mutta, jos niin voidaan sanoa, vuoden kestäneen levon eli voimienkoalamiskauden, vuoden 1906, jälkeen osassa maata hahmottui ja alkoi uusi nousu. Kun liberaalit ja heidän jäljestään likvidaatit arvioidessaan tätä kautta puhuvat halveksuvasti „romantikkojen odotteluista”, niin marxilaisen täytyy sanoa, että kieltäytymällä tukemasta tätä osittaista nousua liberaalit koettivat tärvellä viimeisen mahdollisuuden puolustaa demokraattisia saavutuksia.

Lakkolaisten territoriaalista jakoa koskevan kysymyksen suhteen on vielä mainittava, että valtaenemmistö heistä on *kuudessa* läänissä, joissa on voimakkaasti kehittynyt teollisuus ja joista viidessä on suurkaupunkeja. Nuo kuusi läänää ovat: Pietarin, Moskovan, Liivinmaan, Vladimirin, Varsovan ja Piotrkowin läänit. Vuonna 1905 näissä lääneissä oli 827.000 tehdastyöläistä kaikista 1.661.000:sta, s.o. melkein puolet yhteisestä lukumäärästä. Lakkolaisia niissä oli kymmenvuotiskaudella 1895—1904 yhteensä 246.000 431.000:sta, s.o. noin 60 prosenttia lakkolaisten kokonaisluvusta; vuonna 1905 — 2.072.000 2.863.000:sta, s.o. noin 70 prosenttia; vuonna 1906 — 852.000 1.108.000:sta, s.o. noin 75 prosenttia; vuonna 1907 — 517.000 740.000:sta, s.o. noin 70 prosenttia; vuonna 1908 — 85.000 176.000:sta, s.o. vähemmän kuin puolet*.

* Vuonna 1908 Bakun läänin 47.000 lakkolaisineen oli johtosessa niiden läänien joukossa, joissa lakkolaisten määrä oli huomattava. Poliittisen joukkolakon viimeisiä mohikaaneja!

Siis näiden kuuden läänin osuus oli kolmivuotiskaudella 1905—1907 *suurempi* kuin sitä edeltäneellä ja sitä seuranneella kaudella. On siis selvää, että suuret kaupungit, mukaanluettuna myös pääkaupunkikeskukset kehittivät tuolla kolmivuotiskaudella paljon suuremman energian kuin kaikki muut paikkakunnat. Kyliin ja verrattain pieniin kaupunki- ja teollisuuskeskuksiin sirotellut työläiset, joita oli puolet työläisten kokonaisluvusta, antoivat vuosina 1895—1904 keskuudestaan 40 prosenttia lakkolaisten kokomäärästä, mutta vuosina 1905—1907 ainoastaan 25—30 prosenttia. Ylempänä tekemämme johtopäätöksen täydennykseksi voimme sanoa, että suurkaupungit olivat heränneet, mutta pikkukaupungit ja kylät vielä suurelta osaltaan nukkuivat.

Yleensä maaseudun suhteen, s.o. kylissä asuvien tehdastyöläisten suhteen on lisäksi olemassa tilastotietoja kaupungeissa ja kaupunkien ulkopuolella olleiden *lakkojen lukumäärästä* (ei lakkolaisten lukumäärästä). Tässä nämä tiedot:

	Lakkojen lukumäärä		
	Kaupungeissa	Kaupunkien ulkopuolella	Yhteensä
10 vuoden aikana (1895—1904) yhteensä	1.326	439	1.765
Vuonna 1905	11.891	2.104	13.995
„ 1906	5.328	786	6.114
„ 1907	3.258	315	3.573
„ 1908	767	125	892

Esittäessään nämä numerot virallisten tilastojen laatijat mainitsevat, että hra Pogozhevin tunnettujen tutkimusten mukaan Venäjän kaikista tehtaista on 40 prosenttia kaupungeissa ja 60 prosenttia niiden ulkopuolella ¹¹⁸. Kun siis normaaliaikoina (1895—1904) lakkojen luku kaupungeissa on kolme kertaa suurempi kuin maaseudulla, niin prosentuaalisessa suhteessa lakkojen lukumäärä verrattuna teollisuuslaitosten lukumäärään on kaupungeissa $4\frac{1}{2}$ kertaa suurempi kuin maaseudulla. Vuonna 1905 tämä suhde oli likipitään 8:1; vuonna 1906 — 9:1; vuonna 1907 — 15:1

ja vuonna 1908* — 6:1. Toisin sanoen kaupunkilaisten teollisuustyöläisten *osuus* lakkoliikkeessä oli vuonna 1905 paljon suurempi kuin edellisinä vuosina verrattuna maaseudulla asuvien tehdastyöläisten lukuun, minkä lisäksi vuosina 1906 ja 1907 tämä osuus tuli yhä suuremmaksi, t.s. maaseudulla asuvien osallistuminen liikkeeseen kävi suhteellisesti yhä pienemmäksi. Maaseudun tehdastyöläiset, joita kymmenvuotiskausi 1895—1904 oli vähimmin valmistellut taisteluun, osoittautuivat vähimmin kestäviksi ja aloittivat muita aikaisemmin perääntymisen vuoden 1905 jälkeen. Etujoukko, s.o. kaupunkien tehdastyöläiset, ponnisteli vuonna 1906 erikoisesti ja vuonna 1907 *vielä enemmän kuin vuonna 1906* estääkseen tuon perääntymisen.

Tarkastelkaamme edelleen tuotannonalojen mukaista lakkolaisten jaotusta. Siinä tarkoituksessa otamme neljä tärkeintä tuotannonalaryhmää: A) metallimiehet; B) tekstiilityöläiset; C) kirjaltajat, puunjalostustyöläiset, nahkateollisuuden ja kemiallisten tuotantoalojen työläiset; D) mineraaliaineiden jalostuksessa ja ravintoainetuotannossa työskentelevät työläiset. Tässä numerotiedot vuosittain:

Tuotannonalaryhmät	Tehdastyöläisten kokonaisluku v. 1904	Lakkolaisten lukumäärä (tuhansissa) vuosina				
		1895—1904 yhteensä	1905	1906	1907	1908
A	252	117	811	213	193	41
B	708	237	1.296	640	302	56
C	277	38	471	170	179	24
D	454	39	285	85	66	55
<i>Yhteensä</i>	1.691	431	2.863	1.108	740	176

Vuotta 1905 edeltänyt kymmenvuotiskausi oli valmistellut parhaiten metallimiehiä. Tällä kymmenvuotiskaudella heistä oli osallistunut lakkoihin melkein puolet (117.000 252.000:sta). Parhaimman valmennuksen saaneina he olivat eturivissä myös vuonna 1905. Lakkolaisten lukumäärä ylit-

* Vuonna 1908 lakkojen lukumäärään sisällytettiin 228 ja vuosina 1907—230 naftalähteillä ollutta lakkoa; naftalähteet otettiin ensi kerran tarkastuksen alaisiksi vuonna 1906.

tää heillä *yli kolminkertaisesti* työläisten lukumäärän (811.000 ja 252.000). Tämän etujoukon osuus tulee vielä selvemmin esiin, kun tarkastellaan kuukausitietoja vuodelta 1905 (näitä numerotietoja on mahdotonta käsitellä yksityiskohtaisesti lyhyessä kirjoituksessa, minkä vuoksi lykäämme sen toiseen kertaan). Metallimiehillä vuoden 1905 kaikista kuukausista ei lakkolaisten lukumäärä ole suurin lokakuussa, kuten *kaikissa* muissa tuotannonalaryhmissä, vaan tammikuussa. Etujoukko aloitti liikehtimisen maksimaalisen tarmokkaasti, „pukaten liikkeelle” muita joukkoja. Yksistään tammikuussa 1905 metallimiehistä oli lakossa 155.000 henkeä, t.s. kaksi kolmasosaa metallimiesten kokonaisluvusta (252.000); kuukaudessa oli lakkolaisten lukumäärä huomattavasti suurempi kuin kymmenenä edellisenä vuonna (155.000 ja 117.000). Mutta tämä melkein yli-inhimillinen tarmokkuus ehdytti etujoukon voimat vuoden 1905 loppuun mennessä: metallimiehet olivat v. 1906 ensimmäisellä tilalla liikkeen laantumisen mittasuhteiden kannalta. Heidän keskuudessaan supistuu lakkolaisten lukumäärä eniten: 811.000:sta 213.000:een, t.s. melkein neljännekseen. Vuoteen 1907 mennessä etujoukko kokoaa jälleen voimansa: lakkolaisten lukumäärä supistuu yleensä hyvin vähän (213.000:sta 193.000:een), ja metalliteollisuusryhmän kolmella tärkeimmällä tuotannonalalla, nimittäin koneenrakennuksessa, laivanrakennuksessa ja valuraudantuotannossa, lakkolaisten lukumäärä *suurenee* 104.000:sta v. 1906 125.000:een v. 1907.

Tekstiilityöläiset muodostavat Venäjän tehdastyöläisten perusjoukon, hiukan alle puolet kokonaisluvusta (708.000 1.691.000:sta). Vuotta 1905 edeltäneellä vuosikymmenellä he olivat valmentuneisuutensa kannalta toisella tilalla: lakossa oli $\frac{1}{3}$ kokonaisluvusta (237.000 708.000:sta). Liikkeen voimakkuuden kannalta v. 1905 he olivat niin ikään toisella tilalla: noin 180 lakkolaista kutakin 100 työläistä kohti. He tulivat mukaan taisteluun myöhemmin kuin metallimiehet: tammikuussa heillä oli hiukan enemmän lakkolaisia kuin metallimiehillä (164.000 ja 155.000), lokakuussa yli kaksi kertaa enemmän (256.000 ja 117.000). Tämä perusjoukko, joka tuli vedettyä myöhemmin mukaan liikkeeseen, pysyi v. 1906 vankimpana: tuona vuotena laantuminen oli yleistä, mutta tekstiilityöläisten keskuudessa se oli *vähäisintä*, heidän keskuudessaan lakkolaisten

lukumäärä supistui puoleen (640.000 ja 1.296.000), metallimiehillä melkein neljännekseen (213.000 ja 811.000), muilla $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ -kertaisesti. Vasta vuoteen 1907 mennessä ehtyvät perusjoukonkin voimat: vuodesta 1906 vuoteen 1907 laantumisen on *suurinta* juuri tässä ryhmässä, tehden enemmän kuin puolet (302.000 ja 640.000).

Pysähtymättä tarkastelemaan yksityiskohtaisesti muita tuotannonaloja koskevia numerotietoja toteamme vain, että viimeisenä on D-ryhmä, joka on heikoimmin valmentunut ja osallistui vähimmin liikkeeseen. Jos metallimiehet otetaan normiksi, niin voidaan sanoa, että D-ryhmä „jäi velkaa” toistamiljoonaa lakkolaista yksistään vuonna 1905.

Metallimiesten ja tekstiilityöläisten välinen suhde on luonteenomainen edistyneimmän kerroksen ja laajojen joukkojen suhteena. Koska vuosina 1895—1904 puuttui vapaita järjestöjä, vapaata lehdistöä, parlamentin puhujakoroke y.m.s., joukot eivät voineet v. 1905 liittyä yhteen muuten kuin vaistonvaraisesti, itse taistelun kulussa. Tämä yhteenliittyminen tapahtui siten, että kohosi lakkoaalto toisensa jälkeen, jota paitsi etujoukon täytyi käyttää laajojen joukkojen liikkeellepanoon niin suuri energiamäärä liikkeen alussa, että etujoukko osoittautui liikkeen huippukohtaan päästäessä verrattain heikoksi. Tammikuussa 1905 oli 444.000 lakkolaista, niistä metallimiehiä 155.000, s.o. 34 prosenttia, mutta lokakuussa oli lakkolaisten yhteinen lukumäärä 519.000, niistä metallimiehiä 117.000, s.o. 22 prosenttia. On selvää, että liikkeen tällainen epätasaisuus merkitsee tiettyä voimien hukkaa niiden pirstoutuneisuuden ja niiden riittämättömän keskittyneisyyden vuoksi. Se merkitsee, ensinnäkin, että tehoa olisi voitu kohottaa keskittämällä voimat paremmin ja, toiseksi, että tarkastettavana olevan aikakauden objektiivisten ehtojen vuoksi kunkin aallon alkuvaiheessa olivat eräät tunnustelevat toiminnot, niin sanoakseni, tiedustelut, koeliikkeet y.m.s. kiertämättömiä ja menestyksen saavuttamiseksi välttämättömiä. Ja kun liberaalit ja heidän perässään Martovin kaltaiset likvidaattorit — pitäen lähtökohtanaan teoriaansa: „proletariaatti yliarvioi voimansa” — syyttävät meitä siitä, että me „laahustimme vaistonvaraisen luokkataistelun jäljessä”, niin nämä herrat langettavat itse itselleen tuomion ja osoittavat meille vastoin tahtoaan tavattoman suurta kohteliaisuutta.

Lopettaaksemme lakkoja koskevien vuosittaisten numero-tietojen tarkastelun pysähdymme vielä niihin numerotietoi-hin, jotka luonnehtivat lakkojen laajuutta ja kestoaikaa sekä lakkojen aiheuttamien vahinkojen suuruutta.

Lakkoon osallistui keskimäärin:

10 vuoden aikana (1895—1904)	244	työläistä
Vuonna 1905	205	"
" 1906	181	"
" 1907	207	"
" 1908	197	"

Lakkojen laajuuden supistuminen (osallistujien luvun kannalta) vuonna 1905 johtuu siitä, että taisteluun tuli mukaan suuri joukko pieniä tuotantolaitoksia, mikä alensi osanottajien lukumäärien keskiarvoa. Vuonna 1906 jatkunut aleneminen kuvastaa ilmeisesti taistelutarmon laskua. Vuosi 1907 on tässäkin tietynlainen askel eteenpäin.

Ottaessamme puhtaasti poliittisten lakkojen osanottajien lukumäärien keskiarvot saamme vuosittain seuraavat nume-rot: 1905 — 180; 1906 — 174; 1907 — 203; 1908 — 197. Nämä numerotiedot osoittavat vielä selvemmin taistelu-tarmon heikkenemistä v. 1906 ja sen uutta lisääntymistä v. 1907 tahi (ja mahdollisesti rinnan sen kanssa) sitä, että vuoden 1907 liikkeeseen osallistui etupäässä suurimpia tuotantolaitoksia.

Lakkopäiviä kutakin lakossa ollutta työläistä kohti oli:

10 vuoden aikana (1895—1904)	4,8	päivää
Vuonna 1905	8,7	"
" 1906	4,9	"
" 1907	3,2	"
" 1908	4,9	"

Taistelun sitkeys, jota nämä numerot luonnehtivat, oli suurinta vuonna 1905, aleten sitten nopeasti vuoteen 1907 saakka ja kasvaen vasta vuonna 1908. On huomautettava, että taistelun sitkeyden kannalta länsieurooppalaiset lakot ovat verrattomasti korkeampaa tasoa. Lakkopäiviä tuli kutakin lakossa ollutta työläistä kohti viisivuotiskautena 1894—1898 Italiassa 10,3, Itävallassa 12,1, Ranskassa 14,3 ja Englannissa 34,2 päivää.

Kun otamme vain puhtaasti poliittiset lakot, niin saamme seuraavat numerot: 1905 — 7,0 päivää kutakin lakkolaista

kohti; 1906 — 1,5; 1907 — 1,0 päivää. Taloudellisista syistä puhjenneissa lakoissa on taistelu aina ollut pitkäaikaisempaa.

Ottaessamme huomioon lakkotaistelun erilaisen sitkeyden eri vuosina, joudumme tekemään sen johtopäätöksen, että lakkolaisten lukumäärää koskevat numerotiedot eivät määrittele vielä riittävästi liikkeen suhteellista laajuutta eri vuosina. Tarkka mittapuu on lakkopäivien lukumäärä, mikä teki vuosittain:

		Siitä puhtaasti poliittisissa lakoissa
10 vuoden aikana (1895—1904) yhteensä	2.079.408	—
Vuonna 1905	23.609.387	7.569.708
” 1906	5.512.749	763.605
” 1907	2.433.123	521.647
” 1908	864.666	89.021

Näin ollen liikkeen tarkasti määritellyt mittasuhteet olivat yksistään vuonna 1905 *yli 11 kertaa* suuremmat kuin liike kaikkien 10 vuoden aikana ennen sitä. Toisin sanoen liikkeen mittasuhteet vuonna 1905 olivat *115 kertaa* suuremmat kuin liikkeen *keskimääräiset vuotuiset* mittasuhteet edellisen vuosikymmenen aikana.

Tämä lukujen suhde osoittaa, kuinka lyhytnäköisiä ovat ne henkilöt, joita tavataan liiankin usein virallisten oppineiden keskuudessa (eikä yksinomaan heidän keskuudessaan) ja jotka pitävät niin sanottuina „rauhallisina”, „elimellisinä”, „evoluution” kausina havaittavaa sosiaalipoliittisen kehityksen vauhtia normina kaikkia tapauksia varten, nykyiselle ihmiskunnalle mahdollisen kehitysnopeuden osoittimena. Todellisuudessa „kehityksen” vauhti niin sanottuina „elimellisinä” kausina osoittaa maksimaalista lamaannusta, kehityksen maksimaalisia haittoja.

Lakkopäivien määrää koskevien numerotietojen nojalla on virallisten tilastojen laatija määritellyt teollisuuden kärsimät tappiot. Nämä tappiot (tuotevaillit) tekivät 10 vuoden, 1895—1904, aikana yhteensä 10,4 miljoonaa ruplaa, v. 1905 — 127,3 milj., v. 1906 — 31,2 milj., v. 1907 — 15,0 milj. ja v. 1908 — 5,8 milj. ruplaa. Kolmen vuoden, 1905—1907, aikana tuotevaillit teki siis 173,5 milj. ruplaa.

Työläisten tappiot lakkopäivistä saamatta jääneenä työpalkkana (eri tuotannonalojen keskimääräisen päiväpalkan mukaan laskettuna) tekivät kyseisinä vuosina tuhansissa ruplissa:

Tuotannonalojen ryhmät (ks. ylempänä, s. 18*)	Tehdastyöläisten lukumäärä v. 1905 tuhansissa	Lakkojen vuoksi työläisten kärsimien tappioiden suuruus tuhansissa ruplissa				
		1895—1904 yhteensä	1905	1906	1907	1908
A	252	650	7.654	891	450	132
B	708	715	6.794	1.968	659	228
C	277	137	1.997	610	576	69
D	454	95	1.096	351	130	22
<i>Yhteensä</i>	1.691	1.597	17.541	3.820	1.815	451

Kolmen vuoden, 1905—1907, aikana työläisten tappiot tekivät 23,2 milj. ruplaa, s.o. yli 14 kertaa enemmän kuin kaikkina niitä edeltäneenä kymmenenä vuonna yhteenlaskettuna **. Virallisten tilastojen laatija on laskenut, että nämä tappiot tekivät kutakin tehdasteollisuudessa työskentelevää työläistä kohti (eikä kutakin lakkolaista kohti) keskimäärin noin 10 kopeekkaa vuodessa ensimmäisen vuosikymmenen aikana, noin 10 ruplaa v. 1905, noin 2 ruplaa v. 1906 ja noin 1 rpl. v. 1907. Mutta tämä laskelma jättää syrjään ne tavattoman suuret erilaisuudet, jotka tässä suhteessa on eri tuotannonalojen työläisten

* Ks. tätä osaa, s. 404. *Toim.*

** On otettava huomioon, että *osan* näistä tappioista liikkeen ollessa voimakaimmillaan työläiset sälyttivät työnantajien harteille. Tilastotieteen piti ottaa selville — vuodesta 1905 lähtien — lakkojen erikoinen syy (syyryhmä *3b* virallisessa nomenklatuurissa): *palkanmaksun vaatiminen lakkoajalta*. Tämä vaatimus esitettiin v. 1905 — 632 tapauksessa, v. 1906 — 256 tapauksessa, v. 1907 — 48 tapauksessa ja v. 1908 — 9 tapauksessa (ennen vuotta 1905 tätä vaatimusta ei esitetty laisinkaan). Tämän vaatimuksen puolesta käydyn työläisten taistelun tulokset tiedetään vain vuosilta 1906 ja 1907 ja ainoastaan pari kolme sellaista tapausta, jolloin mainittu syy oli *perussyynä*: vuonna 1906 niistä 10.966 työläisestä, jotka olivat lakossa pääasiassa tästä syystä, 2.171 voitti lakon, 2.626 hävisi ja 6.169 päätti kompromissiin. Vuonna 1907 niistä 93 työläisestä, jotka olivat lakossa pääasiassa tästä syystä, ei yksikään voittanut lakkoo, 52 hävisi ja 41 päätti kompromissiin. Kaiken sen nojalla, mitä tiedämme vuoden 1905 lakoista, on syytä olettaa, että v. 1905 tästä syystä puhjenneet lakot olivat onnistuneempia kuin v. 1906.

välillä. Tässä yksityiskohtaisempi laskelma, joka on tehty juuri esittämässämme taulukossa olevien numerojen perusteella:

Tuotannonalojen ryhmät	Lakoista johtuvien tappioiden keskiarvo (ruplissa) kutakin tehdasteollisuudessa työskentelevää työlläistä kohti				
	10 vuoden, 1895—1904, aikana yhteensä	1905	1906	1907	1908
A	2,6	29,9	3,5	1,8	0,5
B	1,0	9,7	2,8	0,9	0,3
C	0,5	7,2	2,2	2,1	0,2
D	0,2	2,4	0,7	0,3	0,05
<i>Yhteensä</i>	0,9	10,4	2,3	1,1	0,3

Tästä näkyy, että lakoista johtuvat tappiot tekivät vuonna 1905 kutakin metallimiestä kohti (ryhmä A) melkein 30 ruplaa, ollen kolme kertaa suuremmat kuin keskiarvo, yli kymmenen kertaa suuremmat kuin mineraaliaineita ja ravintoaineita jalostavan työläisen (ryhmä D) keskimääräiset tappiot. Ylempänä tekemämme johtopäätös, että metallimiehet olivat ehdyttäneet voimansa tarkasteltavana olevassa liikkeen muodossa vuoden 1905 loppuun mennessä, saa vielä selvempää vahvistusta tästä taulukosta: A-ryhmässä vuodesta 1905 vuoteen 1906 tappioiden määrä supistui yli 8-kertaisesti, muissa ryhmissä 3—4-kertaisesti.

Lopettaen tähän lakkotilaston vuosittaisten numerotietojen erittelyn siirrymme seuraavassa artikkelissa tarkastelemaan kuukausittaisia numerotietoja.

II

Vuosi on liian pitkä jakso lakkoliikkeen aaltomaisen luonteen tarkastelua varten. Meillä on nyt tilastojen nojalla oikeus sanoa, että kolmivuotiskautena 1905—1907 jokainen kuukausi kävi vuodesta. Näiden kolmen vuoden aikana työväenliike eli eteenpäin 30 vuotta. Vuonna 1905 lakkolaisten lukumäärä ei laskenut yhtenäkkään kuukautena alle 10-vuotiskautena 1895—1904 olleen lakkolaisten *vuotuisen* minimimäärän, ja vuosina 1906 ja 1907 tällaisia kuukausia oli vain kaksi kumpanakin vuotena.

Kuukausittaisia numerotietoja samoin kuin eri läänejä koskevia numerotietoja on virallisessa tilastossa käsitelty

valitettavasti hyvin epätydyttävästi. Monet yhteenvertaustaulukot pitää tehdä uudelleen. Tästä syystä sekä myöskin tilan vuoksi rajoitumme toistaiseksi *neljännesvuosia* koskeviin numerotietoihin. Taloudellisten ja poliittisten lakkojen jaotuksen suhteen mainitsemme, että virallisessa tilastossa ei ole täysin vertailukelpoisia tietoja vuodelta 1905 ja vuosilta 1906—1907. Sekalakot — virallisen nomenklatuurin mukaan ryhmä 12, vaatimukset taloudellisia, ja ryhmä 12 b, vaatimukset taloudellisia — katsottiin v. 1905 poliittisiksi, mutta myöhemmin taloudellisiksi. Me merkitsemme ne myös v. 1905 taloudellisten lakkojen joukkoon.

Lakkolaisten luku tuhansissa ¹¹⁹:

Vuodet Neljännesvuodet	1905				1906				1907			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
<i>Kaikkiaan</i>	810	481	294	1277	269	479	296	63	146	323	77	193
Niistä												
{ taloudellisiin lakkoihin osal- listuneita	604	239	165	430	73	222	125	37	52	52	66	30
{ poliittisiin lakkoihin osallistuneita	206	242	129	847	196	257	171	26	94	271	11	163

Niiden kausien ympärille, jotka osoittavat lakkoaalton kohokohtaa, on vedetty viiva. Heti kun vilkaisee taulukoon, pistää silmään, että nämä kaudet käyvät yhteen koko kolmivuotiskautta luonnehtivien kardinaalisen tärkeiden poliittisten tapahtumien kanssa. 1905 I — tammikuun 9 päivä ja sen seuraukset; 1905 IV — loka- ja joulukuun tapahtumat; 1906 II — ensimmäinen Duuma; 1907 II — toinen Duuma; vuoden 1907 viimeisellä neljänneksellä on nousu vähäisin, mikä johtuu siitä, että marraskuussa oli poliittinen lakko (134.000 lakkolaista) toisen Duuman työväenedustajien oikeusjutun vuoksi. Näin ollen tämä ajanjakso, johon kolmivuotiskausi päättyy ja joka siirtymäkauna johtaa uuteen vaiheeseen Venäjän historiassa, on juuri sellainen poikkeus, joka vahvistaa säännön: jos kohta lakkoaalton nousu ei merkitse tässä yleistä yhteiskunnallis-poliittista nousua, niin lähemmin tarkasteltaessa osoittautuu, ettei ollut myöskään lakkoaaltoa, vaan erillinen miehenosoituslakko.

Tarkastelun alaisena kolmivuotiskautena on sääntönä se, että jokainen lakkooallon nousu merkitsee kriittillistä, kään- teentekevää kohtaa maan koko yhteiskunnallis-poliittisessa kehityksessä. Lakkotilasto osoittaa selvästi tämän kehityk- sen tärkeimmän liikkeellepanevan voiman. Tämä ei tieten- kään merkitse, että tarkastelun alainen liikkeen muoto olisi ainoa tahi korkein muoto — me tiedämme, ettei asia ole niin — se ei merkitse, että voidaan tehdä välittömiä johto- päätöksiä liikkeen tästä muodosta yhteiskunnallis-poliittisen kehityksen erilliskysymysten suhteen. Mutta se merkitsee, että edessämme on tilastollinen kuva (ei tietenkään lähi- mainkaan täydellinen kuva) sellaisen luokan liikkeestä, joka oli tapahtumien yleisen kulun päävieterinä. Muiden luokkien liike keskittyy tämän keskuksen ympärille, seuraa sitä, suhtautuu eli määräytyy sen mukaan (myönteiseen tai kielteiseen suuntaan), on siitä riippuvainen.

Riittää kun palauttaa mieleen Venäjän valtiollisen elämän historian tärkeimmät kohdat kyseisen kolmivuotis- kauden ajalta, niin saa varmuuden siitä, että tämä johtopäätös on oikea. Ottakaamme vuoden 1905 ensimmäi- nen neljännes. Mitä sen aatto osoittaa? Tiettyä zemstvo- bankettikampanjaa. Oliko oikein arvostaa työläisten esiinty- miset tässä kampanjassa „korkeimmantyyppiseksi mielen- osoitukseksi”? Olivatko oikeita sellaiset puheet, ettei pidä aiheuttaa „paniikkia” liberaalien keskuudessa? Esittäkää nämä kysymykset lakkotilaston pohjalta (v. 1903: 87 tuhatta, v. 1904: 25 tuhatta, tammikuu 1905: 444 tuhatta, siitä poliittisia 123 tuhatta), niin vastaus on selvä. Mainittu kiista zemstvokampanjassa noudatettavasta taktiikasta vain kuvastaa objektiivisiin olosuhteisiin pohjautuvaa liberaali- sen liikkeen ja työväenliikkeen antagonismia.

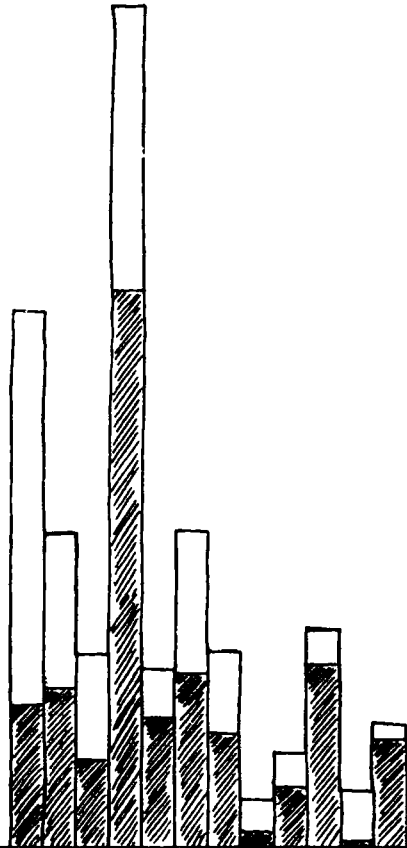
Mitä näemme tammikuun nousun* jälkeen? Tunnetut helmikuun asetukset, jotka panivat alulle eräitä muutoksia valtiojärjestelmässä.

Ottakaamme vuoden 1905 kolmas neljännes. Valtiollisen elämän historiassa oli etualalla elokuun 6 päivän laki (niin sanottu Bulyginin Duuma). Olikohan tämän lain kohtalona sen toteuttaminen? Liberaalit olettivat, että oli, ja he päät- tivät noudattaa menettelyssään tämän mielipiteen mukaista

* Vuosineljänneksiä koskevien tietojen mukaan oli yksi nousu. Todellisuudessa niitä oli kaksi: tammikuussa 444 tuhatta lakkolaista ja toukokuussa 220 tuhatta. Välillä oleva vähimmäismäärä oli maalliskuussa — 73 tuhatta.

Moroni
 faranni-
 xali:

1877
 1250.
 1200.
 1150.
 1100.
 1050.
 1000.
 950.
 900.
 850.
 800.
 750.
 700.
 650.
 600.
 550.
 500.
 450.
 400.
 350.
 300.
 250.
 200.
 150.
 100.
 50.
 0

Zambaynan sulu:
 Total: 1905 1906 1907

Diagrammi lakossa olleiden työläisten lukumäärästä
vuosineljänneksittäin.— 1910.

Viivattu osa — poliittisten lakkojen osanottajat,
viivaamaton osa — taloudellisten lakkojen osanottajat.

(V. I. Leninin alustelmavihkosta
„Venäjän lakkotilastoa”,
XXV Lenin-kokoelma)

linjaa. Marxilaisten leirissä oli päinvastainen mielipide, jota eivät hyväksyneet ne, jotka objektiivisesti katsoen ajoivat läpi liberalismiin katsomuksia. Vuoden 1905 viimeisen neljänneksen tapahtumat ratkaisivat kiistan.

Koko vuosineljänneksiä koskevien numeroiden mukaan näyttää siltä, kuin vuoden 1905 lopussa olisi ollut yksi nousu. Todellisuudessa niitä oli kaksi, joiden välillä on liikkeen vähäistä heikkenemistä. Lokakuussa oli 519.000 lakkolaista, niistä 328.000 puhtaasti poliittisten lakkojen osanottajaa, marraskuussa 325.000 (niistä 147.000 poliittisten lakkojen osanottajaa) ja joulukuussa 433.000 (niistä 372.000 poliittisten lakkojen osanottajaa). Historiallisessa kirjallisuudessa on esitetty liberaalien ja meidän likvidaat-toriemme (Tsherevaninin ja kumppanien) käsitys, jonka mukaan joulukuun nousussa oli „keinotekoisuuden” ainesta. Tilastot kumoavat tämän käsityksen osoittamalla, että juuri tuossa kuussa oli *eniten* puhtaasti poliittisiin lak-koihin osallistuneita: 372.000. Ne tendenssit, jotka panivat liberaalit antamaan määrätynlaisen arvion, ovat ymmär-rettäviä, mutta puhtaasti tieteelliseltä kannalta katsoen on järjetöntä pitää missään määrin „keinotekoisena” liikettä, joka sai sellaiset mittasuhteet, että yhdessä kuukaudessa puhtaasti poliittisten lakkojen osanottajien lukumäärä teki melkein $\frac{9}{10}$ lakkolaisten kokonaisluvusta kokonaisen vuosikymmenen ajalta.

Ottakaamme vihdoin kaksi viimeistä nousua: keväällä 1906 ja keväällä 1907*. Niiden yhteisenä eroavaisuutena vuoden 1905 tammikuun ja toukokuun noususta (joista edellinen oli myös voimakkaampi kuin jälkimmäinen) oli se, että ne tapahtuivat perääntymissuunnassa, kun taas kaksi aikaisempaa tapahtuivat hyökkäyssuunnassa. Tämä ero on luonteenomainen yleensä kyseisen kolmivuotiskau-den kahdelle viimeiselle vuodelle verrattuna kolmivuotis-kauden ensimmäiseen vuoteen. Mainittuina kausina vuosina 1906 ja 1907 tapahtuneen numeroiden suurenemisen tarkkana selityksenä on siis pidettävä sitä, että nämä

* Huomautettakoon, että Venäjän kymmenvuotisessa lakkoliikkeen historiassa vuosien 1895—1904 ajalta havaitaan taloudellisten lakkojen tavallisen nousukauden olleen vuoden toisella neljänneksellä. Koko vuosikymmenen aikana lakkolaisia oli keskimäärin vuodessa 43.000 ja vuosineljänneksittäin laskien: I — 10.000; II — 15.000; III — 12.000 ja IV — 6.000. Pelkästä numeroiden vertailusta käy täysin selvästi ilmi, että nousut keväällä 1906 ja keväällä 1907 eivät johtuneet näistä „yleisistä” syistä, jotka aiheuttivat lakkojen lisääntymisen kesäisin Venäjällä. Kannattaa vilkaista poliittisten lakkojen osanottajia koskeviin numeroihin.

suurenemiset merkitsivät perääntymisen väliaikaista pysähtymistä ja perääntyvien yritystä siirtyä jälleen hyökkäykseen. Sellainen oli näiden nousujen objektiivinen merkitys, mikä on nyt koko „myrskyn ja kiihkon kolmivuotiskauden” lopullisten tulosten kannalta katsoen meille selvää. Ensimmäinen ja toinen Duuma eivät olleet mitään muuta, kuin poliittista neuvottelua ja poliittista mielenosoitusta ylhäällä sen johdosta, että alhaalla oli perääntyminen väliaikaisesti pysähtynyt.

Tästä käy selvästi ilmi liberaalien koko lyhytnäköisyys, kun he pitivät näitä neuvotteluja jonain itsekohteisina, itenäisinä, riippumattomina siitä, kauanko jokin perääntymisen väliaikainen pysähdys kestää ja mihin se johtaa. Tästä käy selvästi ilmi, että ne likvidaattorit, jotka Martovin tapaan nyt puhuvat halveksuen „romantikkojen odotteluista” perääntymisen aikana, ovat objektiivisesti riippuvaisia liberaaleista. Tilastot osoittavat, ettei kysymys ollut „romantikkojen odotteluista”, vaan todellisuudessa olleista väliajoista, väliaikaisista pysähdyksistä perääntymisessä. Ellei näitä väliaikaisia pysähdyksiä olisi ollut, niin vuoden 1907 kesäkuun 3 päivän tapahtuma, joka historiallisesti oli aivan kiertämätön, koska perääntymiset jäivät perääntymisiksi, olisi ollut aikaisemmin, ehkäpä kokonaista vuotta tai jopa toistakin vuotta aikaisemmin.

Tarkasteltuamme lakkoliikkeen historiaa sitoen sen poliittisen elämän historian tärkeimpiin tapahtumiin siirymme tarkastelemaan taloudellisten ja poliittisten lakkojen välistä suhdetta. Virallinen tilasto antaa tästä kysymyksestä mitä mielenkiintoisimpia tietoja. Ottakaamme ensin yleiset yhteenvedot tarkastelemamme kolmivuotiskauden eri vuosilta:

	Lakkolaisten lukumäärä tuhansissa		
	1905	1906	1907
Taloudellisiin lakkoihin osallistuneita	1.439	458	200
Poliittisiin lakkoihin osallistuneita	1.424	650	540
<i>Yhteensä</i>	2.863	1.108	740

Ensimmäinen johtopäätös tästä on se, että taloudelliset ja poliittiset lakot ovat mitä kiinteimmässä yhteydessä keskenään. Niiden nousu- ja laskukaudet käyvät yhteen.

Liikkeen voimaa hyökkäyskaudella (v. 1905) luonnehtii se, että taloudelliset lakot, jotka jo yksinäänkin jättävät kauas jälkeen koko kymmenvuotiskauden 1895—1904 numerot, ovat ikään kuin laajana perustana poliittisille lakoille ole-matta näitä heikompia.

Liikkeen laskuvaiheessa taloudellisten lakkojen osanottajien lukumäärä vähenee nopeammin kuin poliittisten lakkojen osanottajien lukumäärä. Liikkeen heikkoudelle v. 1906 ja varsinkin v. 1907 on epäilemättä luonteenomaista taloudellisen taistelun muodostaman laajan ja vankan perustan puuttuminen. Toisaalta taas poliittisiin lakkoihin osallistuvien lukumäärän hitaampi väheneminen yleensä ja tämän lukumäärän erikoisen vähäinen väheneminen vuodesta 1906 vuoteen 1907 viittaa nähtävästi meille jo tuttuun ilmiöön: eturiviin kuuluvat kerrokset yrittivät mitä tarmokkaimmin pysähdyttää perääntymisen ja muuttaa sen hyökkäykseksi.

Numerotiedot taloudellisen ja poliittisen lakkoliikkeen välisestä suhteesta eri tuotantoryhmissä vahvistavat täydellisesti tämän johtopäätöksen. Välttääksemme kirjoituksessamme liiallista numerokirjavuutta rajoitumme vertailemaan metallimiehiä ja tekstiilityöläisiä vuoden 1905 neljänneksittäin ja otamme tällä kertaa virallisen tilaston yhteenvedon*, jossa sekalakot on merkitty kyseiseltä vuodelta poliittisiksi, kuten ylempänä jo huomautimme.

		Lakkolaisten lukumäärä tuhansissa			
		Vuosi 1905, neljännekset			
		I	II	III	IV
A-ryhmä (metallimiehet)	taloudellisiin lakkoihin osallistuneita	120	42	37	31
	poliittisiin lakkoihin osallistuneita	159	76	63	283
	<i>Yhteensä</i>	279	118	100	314
B-ryhmä (tekstiilityöläiset)	taloudellisiin lakkoihin osallistuneita	196	109	72	182
	poliittisiin lakkoihin osallistuneita	111	154	53	418
	<i>Yhteensä</i>	307	263	125	600

* Tämän yhteenvedon mukaan oli v. 1905 taloudellisten lakkojen osanottajien lukumäärä 1.021.000 ja poliittisten — 1.842.000, t. s. taloudellisten lakkojen osanottajien osuus kokonaismäärästä oli pienempi kuin v. 1906. Olemme jo selittäneet, että se ei pidä paikkaansa.

Ero eturiviin kuuluvan kerroksen ja laajojen joukkojen välillä näkyy selvästi. Eturiviin kuuluvien keskuudessa taloudellisten lakkojen osanottajat ovat vähemmistönä alusta pitäen samoin kuin koko vuodenkin mittaan. Ensimmäisellä vuosineljänneksellä on kuitenkin tässäkin ryhmässä hyvin paljon (120.000) puhtaasti taloudellisten lakkojen osanottajia: on selvää, että metallimiestenkin keskuudessa oli melkoisesti sellaisia kerroksia, joita piti „pukata liikkeelle” ja jotka alkoivat liikehtimisen puhtaasti taloudellisten vaatimusten esittämisestä. Tekstiilityöläisten keskuudessa näemme liikkeen alussa (vuoden I neljännes) puhtaasti taloudellisten lakkojen osanottajien olevan valtavana enemmistönä, mutta vuoden II neljänneksellä ne ovat vähemmistönä, ollen sitten III neljänneksellä taas enemmistönä. Vuoden viimeisellä neljänneksellä, liikkeen kohokohdassa, on metallimiesten keskuudessa puhtaasti taloudellisten lakkojen osanottajia 10% lakkolaisten kokonaisluvusta ja 12% metallimiesten kokonaisluvusta; tekstiilityöläisten keskuudessa puhtaasti taloudellisten lakkojen osanottajat samana aikana muodostivat 30% lakkolaisten kokonaisluvusta ja 25% tekstiilityöläisten kokonaisluvusta.

Nyt on päivänselvää, mitä laatua nimenomaan on taloudellisen ja poliittisen lakon keskeinen riippuvaisuus: ilman niiden kiinteää yhteyttä todella laaja ja todella joukkoluontoinen liike on mahdotonta; tämän yhteyden konkreettisena muotona taas on toisaalta se, että liikkeen alussa ja uusien kerrosten tullessa mukaan liikkeeseen puhtaasti taloudellinen lakko on vallitsevassa asemassa, mutta toisaalta taas poliittinen lakko herättää ja ravistelee jälkeenjääneitä, yleistää ja laajentaa liikettä; kohottaa sen korkeammalle asteelle.

Olisi tavattoman mielenkiintoista ottaa yksityiskohtaisesti selvää, nimenomaan miten koko kolmivuotiskauden aikana on uusia tulokkaita saatu mukaan liikkeeseen. Perusaineistossa on tästä tietoja, sillä kustakin lakosta on saatu erikseen tiedot korteille. Mutta näiden tietojen käsittely on virallisessa tilastossa hyvin epätydyttävää, ja suuri määrä mitä rikkainta kortistoaineistoa on mennyt hukkaan, joutumatta käsiteltäväksi. Seuraava taulukko lakkotapausten lukumäärästä verrattuna prosentuaalisesti eri suurusten tuotantolaitosten lukumäärään antaa eräänlaisen likipitaisen kuvan:

Tuotantolaitosten ryhmät	Lakkotapausten määrä verrattuna prosentuaalisesti tuotantolaitosten lukumäärään				
	10 vuoden (1895—1904) aikana yhteensä	Vuonna 1905	Vuonna 1906	Vuonna 1907	Vuonna 1908
Korkeint. 20 työl.	2,7	47,0	18,5	6,0	1,0
21— 50 työlläistä	7,5	89,4	38,8	19,0	4,1
51— 100 ”	9,4	108,9	56,1	37,7	8,0
101— 500 ”	21,5	160,2	79,2	57,5	16,9
501—1 000 ”	49,9	163,8	95,1	61,5	13,0
Yli 1 000 ”	89,7	231,9	108,8	83,7	23,0

Se eturiviin kuuluva kerros, jonka olemme tähän saakka nähneet eri alueita ja eri tuotantoryhmiä koskevista numerotiedoista, tulee nyt näkyviin eri tuotantolaitosten ryhmiä koskevista tiedoista. Yleisenä sääntönä kaikkina vuosina on lakon alaisten tuotantolaitosten prosenttiluvun suureneminen sitä mukaa, mitä isompia ovat tuotantolaitokset. Vuoden 1905 osalta tällöin on merkillepantavaa ensinnäkin se, että toiskertaisia lakkoja on sitä enemmän, mitä suurempi tuotantolaitos on, ja toiseksi se, että verrattaessa vuosikymmentä 1895—1904 vuoteen 1905 prosenttiluku suurenee sitä nopeammin, mitä *pienempi* tuotantolaitos on. Tämä osoittaa selvästi sitä, että ensikertalaisten mukaantulo ja lakoista aikaisemmin kokonaan syrjässä pysyneiden kerrosten yhtyminen liikkeeseen on erikoisen äkillistä. Joutuneina äkkiä mukaan liikkeeseen maksimaalisen nousun kaudella nämä ensikertalaiset osoittautuvat kaikkein horjuvimmiksi: lakon alaisten tuotantolaitosten prosenttiluvun aleneminen vuodesta 1906 vuoteen 1907 on tuntuvimmin pienissä tuotantolaitoksissa ja vähäisin suurissa laitoksissa. Etujoukko toimii muita kauemmin ja sitkeämmin perääntymisen pysähdyttämiseksi.

Mutta palatkaamme taloudellisen ja poliittisen lakkoliikkeen välistä suhdetta koskeviin numerotietoihin. Ylempänä esitetyt (s. 19)* neljännesvuosittaiset numerotiedot koko kolmivuotiskaudelta osoittavat ennen kaikkea, että kaikki suuret nousut ovat yhteydessä ei ainoastaan poliittisiin, vaan myös taloudellisiin lakkoihin osallistuneiden lukumäärän kasvuun. Eräänlaisena poikkeuksena on vain keväällä 1907 ollut nousu, jolloin taloudellisten lakkojen osanottajia ei ollut eniten II:lla, vaan III vuosineljänneksellä.

* Ks. tätä osaa, s. 411. *Toim.*

Liikkeen alussa (vuoden 1905 I neljännes) näemme taloudellisten lakkojen osanottajien määrän tavattomasti ylittäneen poliittisten lakkojen osanottajien määrän (604.000 ja 206.000). Liikkeen kohokohdassa (vuoden 1905 IV neljännes) nousee taloudellisten lakkojen uusi aalto, joka on heikompi kuin tammikuussa, samalla kun poliittinen lakkoliike on ylivoimaisesti vallitsevana. Kolmas nousu keväällä 1906 osoittaa taas sekä taloudellisiin että poliittisiin lakkoihin osallistuneiden lukumäärän varsin suurta lisääntymistä. Yksistään jo nämä tosiasiat riittävät kumoamaan sen mielipiteen, että taloudellisen ja poliittisen lakon yhdistäminen olisi muka ollut „liikkeen heikkona puolena”. Tuollaisen mielipiteen ovat liberaalit lausuneet monta kertaa; sen toisti vuoden 1905 marraskuuhun nähden likvidaattori Tsherevanin; äskettäin sen toisti saman kauden suhteen myös Martov. Tämän näkökannan vahvistukseksi viitataan hyvin usein 8-tuntisen työpäivän puolesta käydyn taistelun epäonnistumiseen.

Tämä epäonnistuminen on kiistaton tosiasia, kiistatonta on sekin, että jokainen epäonnistuminen merkitsee liikkeen heikkoutta, mutta liberaalien näkökanta tulee ilmi siinä, että „liikkeen heikkoksi puoleksi” katsotaan juuri taloudellisen ja poliittisen taistelun yhdistäminen; marxilaiselta kannalta heikkoutena on se, ettei tuo yhdistäminen ole kyllin riittävää eikä taloudellisten lakkojen osanottajien lukumäärä kyllin merkityksellinen. Tilasto vahvistaa havainnollisesti marxilaisen näkökannan oikeaksi tuomalla esiin kolmivuotiskauden „yleisen lain”: liike voimistuu taloudellisen taistelun voimistuessa. Ja tämä „yleinen laki” liittyy loogillisesti minkä tahansa kapitalistisen yhteiskunnan peruspiirteisiin: siinä tulee aina olemaan niin takapajuisia kerroksia, että ne voi herättää vain mitä äkillisin liikkeen kärjistyminen, mutta muutoin kuin taloudellisiin vaatimuksiin takapajuiset kerrokset eivät voi tulla vedetyksi mukaan taisteluun.

Verratessamme vuoden 1905 viimeisen neljänneksen nousua sitä edeltäneeseen ja sitä seuranneeseen nousuun, s.o. vuoden 1905 ensimmäiseen neljännekseen ja vuoden 1906 toiseen neljännekseen huomaamme selvästi, että loka—joulukuun nousu on sekä edellistä että jälkimmäistä *heikompi* taloudellisen perustan laajuuden kannalta, s.o. siltä kannalta, kuinka suuri on taloudellisten lakkojen osan-

ottajien prosentti lakkolaisten kokonaisluvusta. On varmaa, että 8-tuntisen työpäivän vaatiminen sysäsi loitommalle paljon sellaisia porvarisaineksia, jotka saattoivat olla myötämielisiä työläisten muille pyrkimyksille. Mutta yhtä varmaa on, että tämä vaatimus veti mukaan paljon sellaisia porvaristoon kuulumattomia aineksia, joita ei vielä oltu vedetty mukaan liikkeeseen ja jotka annettuaan 430.000 taloudellisten lakkojen osanottajaa vuoden 1905 viimeisellä neljänneksellä alensivat tämän luvun 73.000:een vuoden 1906 I neljänneksellä sekä kohottivat sen jälleen 222.000:een vuoden 1906 II neljänneksellä. Heikkoutena ei siis ollut porvariston myötätunnon puuttuminen, vaan riittämätön kannatus tai jossain määrin myöhästynyt kannatus porvaristoon kuulumattomien aineiden taholta.

Liberaalille on ominaista pelko, että mainitunlainen liike aina sysää loitommalle tiettyjä porvarisaineksia. Marxilaiselle on ominaista se, että hän toteaa mainitunlaisen liikkeen vetävän aina mukaan lukuisia porvaristoon kuulumattomia aineksia. Suum cuique — kullekin omansa.

Työläisten ja työnantajain välisen taistelun käännteitä koskevassa kysymyksessä ovat erittäin opettavia virallisen tilaston tiedot lakkojen tuloksista. Tämän tilaston yleiset yhteenvedot ovat seuraavat:

Mainittuun tulokseen päätyneiden lakkojen osanottajien prosenttisuhde

Lakkojen tulokset	10 vuoden alkana (1895—1904)	Vuonna 1905	Vuonna 1906	Vuonna 1907	Vuonna 1908
Työläisten hyväksi	27,1	23,7	35,4	16,2	14,1
Moleminpuolisia myönnytyksiä (kompromissi)	19,5	46,9	31,1	26,1	17,0
Työnantajien hyväksi (työläisten vahingoksi)	51,6	29,4	33,5	57,6	68,8

Yleinen johtopäätös tästä on ennen kaikkea se, että liikkeen maksimaalinen voima merkitsee myös työläisten maksimaalista menestystä. Edullisin oli heille vuosi 1905, jolloin lakkotaistelun painostus oli suurin. Tämä vuosi on myös erikoinen tavattoman useiden kompromissien puolesta: osapuolet eivät vielä olleet mukautuneet uusiin, epätavallisiin olosuhteisiin, työnantajat joutuivat hämmingin valtaan usein toistuvien lakkojen vuoksi ja selkkaus päättyi useammin kuin milloinkaan muulloin kompromissiin. Vuonna 1906 taistelu käy sitkeämmäksi: kompromissitapauksia on verrattomasti harvemmin; mutta yleensä

työläiset saavat yhä vielä voittoja: voitolle päässeiden lakkolaisten prosenttiluku on suurempi kuin häviölle joutuneiden. Vuodesta 1907 lähtien työläisten tappiot lisääntyvät jatkuvasti, kompromissitapausten vähetessä.

Jos otamme absoluuttiset numerot, niin näemme, että 10 vuoden, 1895—1904, aikana yhteensä 117.000 työläistä voitti lakon, mutta yksistään vuonna 1905 sen voittaneita oli runsaasti kolme kertaa enemmän: 369.000, vuonna 1906 puolisoista kertaa enemmän: 163.000.

Vuosi on kuitenkin liian suuri kausi kolmivuotiskaudella 1905—1907 käydyn lakkotaistelun aaltomaisen liikunnan tutkimiseksi. Emme esitä kuukausittaisia tietoja, jotka ottaisivat liian paljon tilaa, vaan esitämme neljännesvuosittaiset tiedot vuosilta 1905 ja 1906. Vuoden 1907 voi jättää pois, sillä lakkojen tulosten kannalta tuona vuotena ei ole havaittavissa väliaikoja, laskuja eikä nousuja, vaan on havaittavissa yhtämittaista työläisten perääntymistä ja kapitalistien hyökkäämistä, mikä ilmenee täydellisesti jo esittämistämme vuosittaisista numerotiedoista.

	Vuodet				1905				1906			
	Vuosineljännekset				I	II	III	IV	I	II	III	IV
Lakkojen tulokset												
Työläisten hyväksi	158	71	45	95	34	86	37	6				
Kompromissi	267	109	61	235	28	58	46	8				
Työnantajien hyväksi	179	59	59	100	11	78	42	23				
<i>Yhteensä*</i>	604	239	165	430	73	222	125	37				

Näistä numerotiedoista seuraa hyvin mielenkiintoisia johtopäätöksiä, jotka kaipaavat seikkaperäistä tarkastelua. Yleensä olemme havainneet, että taistelu on työläisille sitä menestyksellisempää, mitä voimakkaammin he painostavat. Vahvistavatko esitetyt tiedot tämän? Vuoden 1905 I neljännes oli työläisille vähemmän edullinen kuin II neljännes, vaikkakin liike tuona kautena heikkeni. Tämä johtopäätös osoittautuu kuitenkin virheelliseksi, sillä kolmea kuukautta koskevista numerotiedoissa on yhdistetty tammikuun nousu (321.000 taloudellisiin lakkoihin osallistunutta) sekä lasku helmikuussa (228.000) ja maaliskuussa (56.000). Ottaessamme erikseen nousukuukauden, tammikuun, näemme, että tuona kuukautena työläiset pääsivät voitolle: 87.000 lakkolaista voitti lakon, 81.000 hävisi ja 152.000 päätti

* Virallisessa tilastossa ei ole kuukausittaisia yhteenveitoja tästä kysymyksestä; ne on pitänyt summeerata tuotannonaloja koskevista numerotiedoista.

kompromissiin. Kumpikin laskukuukausi tuona kautena (helmi- ja maaliskuu) tuo työläisille tappion.

Toinen kausi (vuoden 1905 II neljännes) on nousukautta, jonka kohokohta on toukokuussa. Taistelun voimistuminen merkitsee työläisten voittoa: 71.000 lakkolaista voitti lakon, 59.000 hävisi ja 109.000 päätti kompromissiin.

Kolmas kausi (vuoden 1905 III neljännes) on laskukautta: lakkolaisten luku on paljon pienempi kuin II neljänneksellä. Painostuksen heikkeneminen merkitsee työnantajien voittoa: 59.000 työläistä hävisi lakon, vain 45.000 voitti. Lakon hävinneiden työläisten prosentti teki 35,6%, s.o. *enemmän kuin vuonna 1906*. Tämä merkitsee, että se vuonna 1905 työläisten saaman „yleisen myötätunnon ilmapiiri”, josta liberaalit niin paljon puhuvat, pitäen sitä työläisten voittojen perussyynä (Martovkin puhui äskettäin „perussyystä” — porvariston myötätunnosta), ei estänyt lainkaan työläisiä joutumasta tappiolle, *kun heidän taholtaan painostus heikkeni*. Olette voimakkaita, kun teille ollaan myötämielisiä yhteiskuntapiireissä, sanovat liberaalit työläisille. Teille ollaan myötämielisiä yhteiskuntapiireissä, kun olette voimakkaita, sanovat marxilaiset työläisille.

Vuoden 1905 viimeinen neljännes näyttää poikkeukselta: nousun ollessa korkeimmillaan työläiset kärsivät tappion. Mutta tuo poikkeus on näennäinen, sillä tässä on yhdistetty nousukuukausi — lokakuu, jolloin työläiset voittivat myös taloudellisella alalla (+ 57, — 22: tuhatta lakon voittanutta ja hävinnyttä työläistä), ja marraskuu (+ 25, — 47) ja joulukuu (+ 12, — 31), jolloin taloudellinen taistelu heikkeni ja työläiset joutuivat häviölle. Tällöin marraskuu, murroskuukausi, suurimpien horjuntujen, vastakkaisten voimien suurimman tasaväkisyyden kuukausi, kuukausi, jolloin oltiin suurimmassa määrin epätietoisia yleensä Venäjän historian ja eritoten työnantajien ja työläisten suhteiden kehittymisen yleisistä tuloksista ja yleisestä suunnasta, tuo kuukausi antoi vuoden 1905 kaikista kuukausista *suurimman* prosenttimäärän kompromissitapauksia: 179.000:sta taloudelliseen lakkoon osallistuneesta tuon kuukauden osalle tuli 106.000, s.o. 59,2% niistä lakkolaisista, jotka lopettivat taistelun kompromissiin*.

* Taloudellisiin lakkoihin osallistuneiden kokonaisluku teki lokakuussa 190.000, marraskuussa 179.000 ja joulukuussa 61.000.

Vuoden 1906 ensimmäinen neljännes tarjoaa taas näennäisen poikkeuksen: taloudellisen taistelun suurin heikkeneminen ja työläisten suurin voitto (+ 34, — 11). Tässäkin on yhdistetty työläisten tappioiden kuukausi, tammikuu (+ 4, — 6), ja työläisten voittojen kuukaudet, helmikuu (+ 14, — 2) ja maaliskuu (+ 16, — 2,5). Taloudellisten lakkojen osanottajien lukumäärä laskee koko tämän kauden aikana (tammikuu — 26.600, helmikuu — 23.300, maaliskuu 23.200), mutta yleisen liikkeen voimistuminen on jo selvästi havaittavissa (lakkolaisten kokonaisluku oli tammi-kuussa 190.000, helmikuussa 27.000 ja maaliskuussa 52.000).

Vuoden 1906 toinen neljännes — liikkeen huomattava voimistuminen ja työläisten voitto (+ 86, — 78); tämä voitto on erikoisen tuntuva touko- ja kesäkuussa — kesäkuussa taloudellisiin lakkoihin osallistuneiden määrä saavuttaa vuoden 1906 maksimin, 90.000, kun taas huhtikuu muodostaa poikkeuksen: työläisten tappio huolimatta liikkeen kasvusta maaliskuuhun verraten.

Vuoden 1906 kolmannesta neljänneksestä lähtien näemme yleensä taloudellisen taistelun jatkuvaa heikkenemistä aina vuoden loppuun saakka ja sitä vastaavasti työläisten tappioita (vähäinen poikkeus elokuussa 1906, jolloin työläiset viimeisen kerran voittivat taloudellisessa taistelussa: + 11,3, — 10,3).

Tehdäksemme lyhyen yhteenvedon vuosina 1905 ja 1906 käydyn taloudellisen taistelun käännteistä, voidaan käyttää seuraavanlaista menetelmää. Vuonna 1905 erottuvat selvästi kolme tärkeintä nousukautta lakkotaistelussa yleensä ja muun muassa taloudellisessa lakkotaistelussa: tammikuu, toukokuu ja lokakuu. Taloudellisten lakkojen osanottajien lukumäärä teki näiden kolmen kuukauden aikana yhteensä 667.000 kokonaisluvun ollessa vuoden ajalta 1.439.000, t.s. ei neljänneksen, vaan osapuilleen puolet. Ja kaikki nämä kolme kuukautta olivat työläisten voittojen kuukausia taloudellisella alalla, t.s. lakon voittaneiden työläisten lukumäärä ylitti lakon hävinneiden työläisten lukumäärän.

Vuonna 1906 vuoden ensimmäinen ja toinen puolisko eroavat yleensä selvästi toisistaan: ensimmäisellä puoliskolla — pysähdys perääntymisessä ja suuri nousu; toisella puoliskolla — suuri lasku. Vuoden ensimmäisen puoliskon

osalle tulee 295.000 taloudellisten lakkojen osanottajaa, toisen puoliskon osalle — 162.000. Alkupuolisko antoi työläisille voiton taloudellisessa taistelussa, jälkipuolisko tappion.

Nämä yleiset yhteenvedot vahvistavat täydellisesti sen johtopäätöksen, ettei „myötätunnon ilmapiiri” eikä porvariston sympaatia, vaan painostuksen voima on näytellyt ratkaisevaa osaa taloudellisessa taistelussa.
